

ZA ŽULJEVE NITKO NIJE MARIO

Na trasi se radilo udarnički, s pjesmom i natjecateljskim poletom, prisjeća se dr. TOMISLAV BADOVINAC, počasni predsjednik Saveza društava „Josip Broz Tito“ Hrvatske koji je kao „akcijaš“ (od komandira do komandanta brigade) sudjelovao na gotovo svim savezним omladinskim radnim akcijama, ali i na brojnim lokalnog značenja, od 1949. do 1961. godine

Od 1941. do 1990. godine, oko dva milijuna omladinki i omladinaca provelo je dobrovoljno radeći više od 130 milijuna dana. Počeli su žetvom, skupljajući ljetinu ispred neprijateljskih položaja, sječom drva, branjem kukuruza i nastavili pošumljavanjem goleti, gradeći pruge, mostove, ceste, hidrocentrale, tvornice... Na trasi se radilo udarnički, s pjesmom i natjecateljskim poletom, za žuljeve nitko nije mario - prisjeća se dr. TOMISLAV BADOVINAC, počasni predsjednik Saveza društava „Josip Broz Tito“ Hrvatske koji je kao „akcijaš“ (od brigadira do komandanta brigade) sudjelovao na gotovo svim savezним omladinskim radnim akcijama, ali i na brojnim lokalnog značenja, od 1949. do 1961. godine.

Titova poruka

Posebno je ponosan na završetak radova na autoputu Grdelica - Skoplje, kada je obnašao

dužnost komandanta štaba omladinske radne brigade i dočeka Tita koji je, obraćajući se mladim sudionicima, među ostalim poručio: „Koliko mi je bilo moguće, ja sam pratio rad omladine na autoputu. I moram da kažem, da ove godine nisu do mene dolazile neke pritužbe ili problemi. Iz toga sam vidio da je sama organizacija čitavog posla mnogo bolja, nego je bila ranije“.

Badovinac podsjeća i na riječi nekadašnjeg akcijaša i udarnika dr. Slobodana Ristanovića, autora monografije „To su naših ruku djela“, koji kaže: „mnogi su se tih poratnih godina nosili mišlju ako su naši stariji drugovi išli u rat da zemlju oslobode, zašto ne bismo i mi u slobodnoj zemlji dali svoj doprinos, jer to je naše - otvaraju nam se mogućnosti sretnijeg života, zaposlenja. Brojni mladi ljudi željeli su da odu sa sela, nešto nauče, da se zaposle. Njih gotovo sto tisuća je opismenjeno, naučili su da čitaju i pišu i prvo pismo roditeljima kao pismeni poslali“.

Na trasi se bilježilo sve - ističe Badovinac. Svaki dan mjeren je učinak na gradilištu, koliko kubika, kolica, postavljenih kolosijeka pruge, asfaltne staze - dužnih metara i sve se to zbrajalo svakih 10 dana. Na kraju svake dekade proglašavane su najbolje brigade po učinku, na trasi, gradilištu. Uspjeh se rangirao i po rezultatima u popodnevnim aktivnostima, kulturnim i sportskim. Svjedoci tog doba sa sjetom pričaju kako su se uz pjesmu i rad, rađale velike ljubavi i najsnažnija prijateljstva koja su ostajala za cijeli život.

Akcije su počinjale 1. travnja (dan kada su 1946. godine počele pripreme za organiziranje izgradnje pruge Brčko - Banovići) i potrajale do 29. studenoga (Dana Republike u SFRJ). Redovno se prijavljivalo čak i trostruko više mladih nego što je bilo određeno. Morali su biti ispunjeni i neki kriteriji: učenici su morali biti primjerni, nisu smjeli biti lakši od 50 kilograma i ne mlađi od 16 godina. Bio je obvezatan i liječnički pregled, pa je to bila prigoda za sistematsku kontrolu zdravlja.

Radne akcije su počele još tijekom NOR-a. Za najveću, smatra se žetva u Saničkoj dolini blizu Ključa, ljeti 1942. godine, kada je više od sedam tisuća djevojaka i mladića pokupilo 270 vagona pšenice, ječma i kukuruza, pet vagona graha, osušilo tri vagona šljiva i jabuka, izvadilo 17 vagona krumpira, napravilo četiri vagona pekmeza od šljiva za ishranu vojske i naroda. Mladi su u siječnju i veljači 1945. godine, nedaleko od vatrenih položaja Srijemskog fronta, pobrali kukuruz s više od 20 tisuća jutara zemlje. Nešto kasnije oko 15 tisuća omladinki i omladinaca je obavilo i sjetvu na 49 tisuća jutara napuštenih njiva.

Brčko □ Banovići

Prema riječima našeg sugovornika, mladi su, u oslobođenim krajevima radili na raščišćavanju i obnovi puteva, pruga, mostova, naselja. Nakon rata slijedila je izgradnja razrušene zemlje. Prvi veći izazov bila je izgradnja 90 kilometara pruge Brčko - Banovići, od siječnja do studenoga 1946. godine na kojoj je sudjelovalo 62.268 mladih iz svih krajeva Jugoslavije. Najteže je bilo probiti tunel kroz Majevicu, usjeke na Kiseljaku i kroz Orlovski klanac, ali to nije omelo mlade da omladinska pruga bude završena 22 dana prije roka, a na prvom vlaku koji je krenuo iz Banovića prema Beogradu, pisalo je „Mi gradimo prugu - pruga gradi nas“. Već naredne 1947. godine na red je došla pruga između Šamca i Sarajeva, koju je gradilo 211.370 mladih i 5.840 mladih iz inozemnih brigada.

Nizali su se pothvati, a među njima je najveća omladinska radna akcija, izgradnja autoputa „Bratstvo i jedinstvo“ koja je s prekidom trajala devet godina. Najprije dionica Beograd - Zagreb, nastavak od Zagreba do Ljubljane, a potom i dionice kroz Srbiju i Makedoniju, sve do 1963. godine, kada je završeno ukupno 1.066 kilometara, a koje je izgradilo 573.737 brigadira. Omladina je obnavljala i zemljotresom porušeno Skoplje, Banjaluku i Bar, gradila dijelove Jadranske magistrale, nasip na Savi kod Zagreba, hidrocentrale „Jablanicu“ na Nedretvi i „Vinodol“, dionice pruge Beograd - Bar...

Tomislav Badovinac poziva mlade volontere na dobrovoljni rad za opću dobrobit, naglašava da je šteta što je akcijaštvo zamrlo raspadom Jugoslavije, jer to nije samo rad, već i nastojanje da mladi steknu radne navike i postanu tolerantni ljudi.

(B. M.)

Potpis uz fotos:

Među tisućama sudionika brojnih omladinskih radnih akcija bio je i Tomislav Badovinac

